

Amulet fra middelalderen påkalder dæmoner

8. januar 2012

Inskription på en blyamulet fra Ærø påkalder dæmoner og kaster nyt lys over middelalderens forestillingsverden.

– Gordin Ingordan.

Således lyder indledningen af en latinsk inskription skrevet på en blyamulet fra middelalderen. Den er fundet med metaldetektor af amatørarkæolog Glenn Abramsson på en mark lidt nord for Bregninge Kirke på Ærø.

For moderne danskere giver ordlyden ingen umiddelbar mening, men ordene dækker over en heftig påkaldelse af både dæmoner og elverfolk, som dengang blev betragtet som onde væsner. Det konkluderer Nationalmuseets ekspert i inskriptioner, museumsinspektør Lisbeth Imer, efter hun har studeret amuletten.

- Vi kender ordfølgen fra flere andre fund, og den består i virkeligheden af tre ord ”Gordan, Gordin og Ingordan, men desværre er amuletten fra Bregninge beskadiget, så det første ord er forsvundet.

- De tre ord findes på flere amuletter af træ og metal fundet i Danmark, Norge og Sverige, så det er en formular med stor udbredelse, og det har i mange år været omstridt, hvad ordene egentlig betyder, men jeg hælder til, at det er en påkaldelse af elverfolk eller dæmoner, forklarer Lisbeth Imer.

Tekststykkerne tyder på, at ordene skulle uddrive sygdomme og onde ånder. Det er uden tvivl også formålet med amuletten fra Bregninge, mener Lisbeth Imer.

Johannesevangeliet i bly

Den skriveglade person fra middelalderen nøjedes ikke med at påkalde dæmoner. Efter besværgelsen følger en længere fortløbende tekst. Selvom der mangler store partier af teksten, er Lisbeth Imer sikker på, at det er indledningen til Johannesevangeliet.

- De fire evangelister nævnes ved navn på mange blyamuletter, men det er første gang, vi finder Johannesevangeliet skrevet på en blyamulet, siger Lisbeth Imer.

Skriveren har været meget dygtig til at forme bogstaverne. Bogstaverne er få millimeter høje, og de er ristet meget sikkert ind i blyet, som fra naturens hånd er blødt og velegnet til at skrive i. Nogle pudsige sproglige detaljer vidner om, at teksten er udenadslære, og det kan være med til at sige noget om udtalen af latin i middelalderens Danmark, understreger Lisbeth Imer.

Gejstligt sæde

På Øhavsmuseet er arkæolog og museumsinspektør Otto Uldum begejstret for blyamuletten, som ikke er det første interessante fund gjort på stedet.

- Der er tidligere fremkommet en seglstampe og nogle andre fund, som tyder på, at der nær Bregninge Kirke har boet en person med høj status i middelalderens samfund, og det er nærliggende, at der på stedet lå et gejstligt sæde med tilknytning til kirken, siger Otto Uldum.

Glenn Abramsson fortsætter med at undersøge markerne med sin metaldetektor. Otto Uldum håber på engang at kunne afsløre, hvem der boede på stedet, og hvem der engang i middelalderen påkaldte sig dæmoner og skrev Johannesevangeliet ind i en blyamulet.

Læs mere om blyamuletten på <http://runer-moenter.natmus.dk>

For yderligere information kontakt:

Glenn Abramsson, amatørarkæolog. Tlf.: Mob. 20 36 66 84 / Arb.: 82 20 35 51

Lisbeth Imer, museumsinspektør Nationalmuseet. Tlf.: 41 20 61 13

Otto Uldum, museumsinspektør Øhavsmuseet. Tlf.: 20 75 29 38

Henrik Schilling, presseansvarlig Nationalmuseet. Tlf.: 41 20 60 16

Amulettens tekst efter vores nuværende bibel

[+ Gordan, In]gordin og Ingordan +

I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Dette var i begyndelsen hos Gud. Alt blev til ved ham, og uden ham blev intet til af det, som er. I ham var liv, og livet var menneskers lys. Og lyset skinner i mørket, og mørket begreb det ikke. Der kom et menneske, udsendt af Gud, hans navn var Johannes. Han kom for at aflægge vidnesbyrd, han skulle vidne om lyset, for at alle skulle komme til tro ved ham. Selv var han ikke lyset, men han skulle vidne om lyset. Lyset, det sande lys, som oplyser ethvert menneske, var ved at komme til verden. Han var i verden, og verden var blevet til ved ham, og verden kendte ham ikke. Han kom til sit eget, og hans egne tog ikke imod ham. Men alle dem, der tog imod ham, gav han ret til at blive Guds børn, dem der tror på hans navn. De er ikke født af blod, ikke af køds vilje, ikke af mands vilje, men af Gud. Og Ordet blev kød og tog bolig iblandt os, og vi så hans herlighed, en herlighed, som den Enbårne har den fra Faderen, fuld af nåde og sandhed.

Gud være lovet.

Blyamulet fra Ærø

Amulletten er en flad og kvadratisk blyplade på 4 x 4,5 centimeter. Den var foldet sammen, da den dukkede frem af jorden. Teksten er skrevet på begge sider med små, fine og let læselige bogstaver. Foto: Øhavsmuseet.

